

Vammaisneuvosto 08.11.2023 § 79

§ 79

Kuljetuspalveluiden hankinnan strategiset periaatteet

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):

Hokkanen Timo

Ticklén Marion

Ojaniemi Pasi

Päätösehdotus

Vammaisneuvosto päättää

1. merkitä tiedoksi annetun esittelyn kuljetuspalveluiden hankinnan strategisista periaatteista ja
2. ohjata kuljetuspalveluiden hankinnan strategisten periaatteiden valmistelua.

Käsittely

Päätös

Vammaisneuvosto päätti

1. merkitä tiedoksi annetun esittelyn kuljetuspalveluiden hankinnan strategisista periaatteista ja
2. tehdä uuden liitteenä olevan lausunnon, joka lähetetään aluehallitukselle.

Selostus

Aluehallitus käsitteli henkilökuljetusten strategisten periaatteiden hyväksymistä kokouksessaan 18.9.2023 ja päätti palauttaa asian valmisteluun.

Aluehallitukselle esitetään, että hyvinvointialue lähtee kilpailuttamaan henkilökuljetuksia kokonaisuutena. Kilpailutuksen tuloksena hyvinvointialueelle tulee kaksi mallia sisältävä ratkaisu henkilökuljetusten toteutukseen:

- keskitetysti järjestettyihin kuljetuksiin perustuva toimintamalli
- laajaan valinnan vapauteen perustuva kukkaromalli, jossa asiakas käyttää kilometrejä ja euroja.

Kuljetukset muodostuvat vammaispalvelu- ja sosiaalihuoltolain mukaisista kuljetuksista sekä erilaisista ryhmäkuljetuksista. Kuljetusten lisäksi hankitaan niihin liittyvät välitys- ja hallintapalvelut.

Lisäselvitys

Hankinnan strategisiin periaatteisiin on lisätty periaatteet keskitetysti

järjestettyyn toimintamalliin:

- Palvelu on turvallista, esteetöntä ja saavutettavaa
- Palvelua tarjotaan suomen ja ruotsin kielellä
- Kuljetuspalvelua järjestetään vuoden jokaisena päivänä vuorokauden ympäri
- Kuljetuksiin sisältyy myös ryhmäkuljetukset
- Kuljetuksia yhdistellään silloin, kun se on mahdollista ja matka-ajan ja kustannusten osalta järkevää, eikä asiakkaalla ole yksinmatkustusosoikeutta.

Yllä mainitut periaatteet lisätään ainoastaan keskitetyn toimintamallin kuljetuksiin, koska niissä hyvinvointialueella on kokonaishallinta. Valinnan vapauteen liittyviä kuljetuksia seurataan ratkaisumallin toimivuuden näkökulmasta, ja tehdään toimenpiteitä, jos havaitaan että valinnan vapaus mallissa ei toteudu esimerkiksi palvelun tarjonta suomen ja ruotsin kielellä.

Kahden ratkaisun mallilla mahdollistetaan toisaalta palvelustrategian mukainen valinnanvapaus ja toisaalta keskitetty malli tuo apua kuljetusten saatavuuteen mahdollistaen hyvinvointialueelle tilaajana paremman palvelun laadun hallinnan.

Palvelun myöntäminen perustuu yksilölliseen palvelutarpeen arviointiin, asiakkaan toiveeseen ja toimintakykyyn. Tarvittaessa asiakkaan tilanne arvioidaan uudelleen ja asiakkaan on esimerkiksi mahdollista aina vaihtaa takaisin valinnan vapausmallista keskitettyyn palvelumalliin.

Keskitetysti järjestettyihin kuljetuksiin otetaan esityksessä käyttöön kuljetusten yhdistely. Kuljetuksia yhdistellään vain silloin, kun se on matka-ajan ja kustannusten osalta järkevää eikä asiakkaalla ole yksinmatkustusosoikeutta. Malli on jo käytössä vammaispalvelu- ja sosiaalihuoltolain mukaisissa kuljetuksissa lähes koko maassa sekä erilaisissa ryhmäkuljetuksissa kaikkialla Suomessa ja Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella. Malli ei tarkoita, että kaikki vammaispalvelu- ja sosiaalihuoltolain mukaiset kuljetukset yhdistellään, vaan kokemusten perusteella yhdistelyprosentti on arviolta n. 20 %. Ratkaisulla on mahdollista saavuttaa arviolta n. 1,7 M€ kustannussäästö vuodessa hyvinvointialuetasoisesti. Yhdistelyllä myös varmistetaan palvelun saatavuutta.

Espoolaisten asiakkaiden osalta kuljetusten yhdistely on tarkoitus ottaa käyttöön jo vuonna 2024, sillä Espoon alueella käytössä on järjestelmä mikä mahdollistaa tämän. Kuljetusten yhdistelyn osalta päivitetään myös toimintaohjetta. Päivitykseen perustetaan työryhmä, johon osallistuvat vammais- ja vanhusneuvoston jäsenet sekä viranhaltijat. Päivitetty toimintaohje tuodaan tiedoksi aluehallitukselle. Myöhemmin, kilpailutuksen valmistelun edetessä, päivitetään toimintaohjetta uudelleen tarvittavilta osin.

Keskitetty malli tarjoaa asiakkaalle laadukkaan ja turvallisen palvelun:

- Asiakas voi tunnistautua näyttämällä EU:n vammaiskorttia tai henkilötodistusta.
- Asiakkaalla on mahdollisuus yhteen lyhyeen pysähdykseen reitin varrella.
- Asiakkaalle tarjottava palvelu vastaa asiakasprofiiliin kirjattuja yksilöllisiä tarpeita palvelun kielen, ajoneuvon, esteettömyyden, saavutettavuuden ja avustamisen osalta.

Kaikki hyvinvointialueen tarvitsemat henkilökuljetukset kilpailutetaan samassa hankinnassa. Kilpailutuksen pilkkominen ei ole järkevää, koska

käytännössä samat kuljetusyrietykset hoitavat niin ryhmäkuljetuksia kuin myös vammaispalvelu- ja sosiaalihuoltolain mukaisia kuljetuksia.

Kilpailutusvalmistelu aloitetaan markkinavuoropuhelulla, jossa selvitetään markkinoiden näkemyksiä palveluun ja hinnoitteluun.

Valmistelussa jatketaan vahvaa osallistamista kuten tähänkin asti. Kukkaromallia pilotoidaan vapaaehtoisten asiakkaiden kanssa ja malliin rakennetaan mekanismeja, joilla seurataan palvelun sopivuutta asiakkaille. Valinnanvapausmallin mukaisen kuljetusmallin toetutukseen liittyvä korttiratkaisu tulee mahdollistamaan kustannustason seurannan.

Vähimmäiskorvaustason nostoa, luokseajokorvausta, välipysähdyksiä, ryhmä- ja yksilökuljetusten yhdistelystä luopumista sekä asiakkaan avustamisen vaikutuksia palvelun saatavuuteen ja kustannuksiin on arvioitu alla:

- Vähimmäiskorvaustason nosto nostaisi entisestään palvelun kuluja, mutta ei takaisi esteettömien ajoneuvojen saatavuutta.
- Luokseajokorvauksen avulla yksin ei ole saatu palvelun saatavuutta parannettua. Tästä on kokemuksia muilla hyvinvointialueilla. Koko palvelussa tämä lisäisi kustannuksia, mutta ei lisäisi esim. esteettömien ajoneuvojen saatavuutta. Luokseajokorvaus toimii yhtenä hinnoitteluelementtinä silloin, kun matka noudettavan luokse on pitkä, mutta paluumatkalle löytyy toinen kuljetettava asiakas. Reuna-alueiden saatavuuden parantamiseen toimivin keino on ajoneuvot, jotka ovat LUVN:n ohjauksessa ennalta sovittujen työvuorojen ajan. Kuljetusten tehokas reitittäminen ja yhdistely tuovat palveluun enemmän saatavuutta kuin luokseajokorvaus.
- Välipysähdysten salliminen laskee palvelun saatavuutta ja nostaa kustannuksia. Nykyisin käytössä on enintään yksi n. 10 minuutin pysähdys reitin varrella.
- Ryhmä- ja yksilökuljetusten yhdistelystä luopuminen nostaa huomattavasti kustannuksia ja heikentää palvelun saatavuutta.
- Kun kuljettaja avustaa asiakasta asioinnin aikana, vaikuttaa se palvelun saatavuuteen heikentävästi ja kustannuksiin niitä nostavasti. Nykyisin vain välittömästi kuljetustapahtumaan liittyvä avustaminen kuuluu palveluun.

Kukkaromalliin liittyen palvelua nykyään käyttäviä asiakkaita on haastateltu.

- Kukkaromallin käyttäjiä on tällä hetkellä koko alueella yhteensä 21 (Raaseporissa 13, Lohjalla 6 ja Kirkkonummella 2 henkilöä).
- Kilometrejä asiakkaille on myönnetty 2000-9000 km, yksilöllisen arvion perusteella.
- Haastatellut käyttäjät ovat olleet hyvin tyytyväisiä. Kilometrit on onnistuttu määrittelemään tarpeita vastaaviksi. Palvelua käyttöönotettaessa on käytössä yleensä ollut ns. koejakso, jonka aikana oikea kilometrimäärä on varmistunut. Jokainen haastateltu asiakas on myös tuonut esiin matkaketjujen mahdollisuuden palvelun etuna.

Liitteet

Oheismateriaali

- Aluehallitus 18.09.2023 § 143
- Valfärdsområdesstyrelsen 18.09.2023 § 143

- Vammaisneuvoston lausunto kuljetuspalvelujen hankinnan periaatteista 6.9.2023.
- Utlåtande av rådet för personer med funktionsnedsättning om godkännande av principerna för upphandlingen av färdtjänster. 6 september 2023
- Vammaisneuvoston lausunto koskien kuljetuspalveluiden hankinnan periaatteiden hyväksymistä. 10.11.2023.

Tiedoksi

Päätöshistoria